

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.292/2009/56.sz.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Debreceni Ítéltábla Debrecenben, a 2009. december 14-én és 2009. december 16. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és 2009. december 16-án kihirdette az alábbi

í t é l e t e t :

A nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmények miatt **I.rendű vádlott és társai** ellen indult büntetőügyben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 2008. november 19-én kihirdetett 8.B.184/2006/385. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében megváltoztatja a következők szerint.

I.r. vádlott esetében

a 18 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntette helyesen a Btk.175.§ (1) bekezdése és a (3) bekezdés a) és c) pontja alapján minősül;

az 5 rendbeli súlyos testi sértés büntetéből 2 rendbeli cselekményt követett el bűnsegédként.

III.r. vádlott

élet elleni cselekményeit egységesen a Btk.166.§ (1) bekezdése, a (2) bekezdés b) pontja és az f) pontja szerint társtettesként elkövetett emberölés büntetének kísérleteként (*VIII. és XVI. tényállás*) minősíti;

a rablás büntetének értékelt cselekményei helyesen 20 rendbeli bűncselekményt valósítottak meg, melyből 19 rendbeli társtettesként elkövetett és 14 rendbeli cselekmény minősül a Btk.321.§ (1) bekezdése és a (3) bekezdés c) pontjának I-II. fordulata alapján;

a személyi szabadság megsértése büntetének száma helyesen 20, mely cselekmények a Btk.175.§ (1) bekezdése, (3) bekezdés a) és c) pontja alapján minősülnek, és amelyekből 8 rendbeli társtettesként elkövetett;

a súlyos testi sértés büntetének minősített cselekmények összesen 4 rendbeli bűncselekményt valósítottak meg, melyekből 1 rendbeli cselekmény társtettesként elkövetett.

IV.r. vádlott

XVI. tényállásbeli cselekményét társtettesként elkövetett emberölés büntettének kísérleteként [Btk.166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] minősíti;

a rablás büntettének értékelt cselekményei összesen 9 rendbeli bűncselekményt valósítottak meg, melyből 6 rendbeli minősül a Btk.321.§ (1) bekezdése és a (3) bekezdés c) pont I-II. fordulata alapján társtettesként elkövetett rablás büntettének;

a személyi szabadság megsértése büntettének száma helyesen 7 rendbeli cselekmény, melyek a Btk.175.§ (1) bekezdése és a (3) bekezdés a) és c) pontja szerint minősülnek és melyekből 1 rendbeli társtettesként elkövetett;

a súlyos testi sértés büntetteként értékelt cselekmények helyesen 3 rendbeli bűncselekményt valósítottak meg, melyekből 1 rendbeli cselekmény társtettesként elkövetett.

I.r. vádlottnál a feltételes szabadságra bocsátásból kizárásra vonatkozó első fokú rendelkezést mellőzi és megállapítja, hogy az I.r. vádlott az életfogytig tartó szabadságvesztésből legkorábban 35 (harmincöt) év letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

III.r. vádlottnál a feltételes szabadságra bocsáthatóság kapcsán az első fokú rendelkezés helyesen a következő: a bíróság az életfogytig tartó fegyházbüntetésből a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

Az forgalmi rendszámú, a tulajdonos őrizetében lévő, helybenhagyással lefoglalt Ford Escort 1.6 típusú személygépkocsit a lefoglalás megszüntetése mellett tulajdonos részére kiadni rendeli.

A bűnügyi költség viselésére, valamint IV.r. vádlottnál a Debreceni Városi Bíróság 1.B.2095/1998/6. számú ítéletével kiszabott 7 hónap börtön végrehajtásának elrendelésére vonatkozó első fokú rendelkezéseket hatályon kívül helyezi és e körben a megyei bíróságot különleges eljárások lefolytatására utasítja.

Egyebekben az első fokú ítéletet a fellebbezéssel érintett I.r., III.r., IV.r., VI.r., VII.r., VIII.r. és IX.r. vádlott vádlottakra nézve helybenhagyja.

Felhívja az elsőfokú bíróságot, hogy ítélete rendelkező részét javítsa ki akként, hogy tüntesse fel valamennyi, a megismételt eljárásban tartott érdemi tárgyalás határnapját.

I.r., III.r. és IV.r. vádlottaknál a szabadságvesztésbe beszámítja az általuk az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 94.920 (kilencvennégyezer-kilencszázhusz) Ft bűnügyi költség merült fel, melyből I.r. vádlott 22.500 (huszonkettőezer-ötszáz) Ft-ot, IV.r. vádlott 34.920 (harmincnégyezer-kilencszázhusz) Ft-ot, VI.r. vádlott 11.250 (tizenegyezer-kettőszázötven

) Ft-ot, VIII.r. vádlott 11.250 (tizenegyezer-kettőszázötven) Ft-ot, IX.r. vádlott pedig 15.000 (tizenötezer) Ft-ot visel.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Az első fokú ítélet rendelkezéseinek lényege

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság a 2008. november 19-én kihirdetett 8.B.184/2006/385. számú, hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban hozott határozatával

I.r. vádlottat

- társtettesként elkövetett emberölés büntette [Btk.166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont],
- 21 rendbeli rablás büntette, melyből 4 rendbeli bűnsegédként, 17 rendbeli társtettesként elkövetett [Btk.321.§ (1) bekezdés, 15 rendbeli cselekmény a (3) bekezdés c) pont I., II. fordulat, 5 rendbeli pedig a (3) bekezdés c) pont I. fordulat, 1 rendbeli cselekmény a (3) bekezdés b) pont szerint minősül],
- 18 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntette, melyből 11 rendbeli cselekmény társtettesként, 5 rendbeli bűnsegédként elkövetett [Btk.175.§ (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont],
- 5 rendbeli súlyos testi sértés büntette, melyből 2 rendbeli cselekmény társtettesként, 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett és 2 rendbeli kísérleti szakban maradt [Btk.170.§ (1) (2) bekezdés],
- 6 rendbeli társtettesként elkövetett magánlaksértés büntette [Btk.176.§ (1) bekezdés, 5 ízben (2) bekezdés a) pont, (4) bekezdés, 1 esetben (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés],
- 5 rendbeli lopás büntette, melyből 4 rendbeli társtettesként elkövetett, 3 rendbeli kísérlet [Btk.316.§ (1) bekezdés, melyből 2 rendbeli a (2) bekezdés II. fordulat a), c) és d) pontja, (5) bekezdés b) pontja szerint, 2 rendbeli a (2) bekezdés a), c) és d) pontja, valamint a (4) bekezdés b)1 pontja szerint, egy rendbeli pedig a (2) bekezdés a) és b) pontja és a (4) bekezdés b)1 pontja szerint minősül], és
- 3 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk.274.§ (1) bekezdés a) pont] miatt

halmazati büntetésül, mint különös visszaesőt **a feltételes szabadságra bocsátásból kizárás kimondása mellett életfogytig tartó fegyházra és mellékbüntetésként 10 év közügyektől eltiltásra, valamint 10 év közúti járművezetéstől eltiltásra** ítélte.

Ugyanakkor az I.r. vádlottat a társtettesként elkövetett rablás büntette [Btk.321.§ (1) (3) bekezdés c) pont, I. fordulat], 2 rendbeli társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette [Btk.175.§ (1) (3) bekezdés c) pont] és a társtettesként elkövetett

magánlaksértés büntette [Btk.176.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, (4) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette.

II.r. vádlottat

- felbujtóként elkövetett lopás büntette [Btk.316.§ (1) (2) bekezdés II. fordulat a), c) és d) pont, (5) bekezdés b) pont], és
- 3 rendbeli közokirat-hamisítás büntette, melyből 2 rendbeli felbujtóként elkövetett [Btk.274.§ (1) bekezdés, 2 rendbeli a) pont, 1 rendbeli b) pont szerint minősül] miatt

halmazati büntetésül, mint különös visszaesőt a feltételes szabadságra bocsátásból kizárás mellett **3 év börtönre és 4 év közügyektől eltiltásra;**

III.r. vádlottat

- társtettesként elkövetett emberölés büntette [Btk.166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont],
- 21 rendbeli rablás büntette, melyből 1 rendbeli bűnsegédként, 20 rendbeli társtettesként elkövetett [Btk.321.§ (1) bekezdés, 15 rendbeli cselekmény a (3) bekezdés c) pont I., II. fordulat, 5 rendbeli pedig a (3) bekezdés c) pont I. fordulat szerint minősül],
- 21 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntette, melyből 10 rendbeli cselekmény társtettesként, 5 rendbeli bűnsegédként elkövetett [Btk.175.§ (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont],
- 5 rendbeli súlyos testi sértés büntette, melyből 2 rendbeli cselekmény társtettesként, 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett és 2 rendbeli kísérleti szakban maradt [Btk.170.§ (1) (2) bekezdés],
- 7 rendbeli társtettesként elkövetett magánlaksértés büntette [Btk.176.§ (1) bekezdés, 6 ízben (2) bekezdés a) pont, (4) bekezdés, 1 esetben (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés],
- 4 rendbeli lopás büntette, melyből 3 rendbeli társtettesként elkövetett, 2 rendbeli kísérlet [Btk.316.§ (1) bekezdés, melyből 1 rendbeli a (2) bekezdés II. fordulat a), c) és d) pontja, (5) bekezdés b) pontja szerint, 1 rendbeli a (2) bekezdés a), c) és d) pontja, valamint a (4) bekezdés b)1 pontja szerint, 1 rendbeli pedig a (2) bekezdés a) és b) pontja és 1 rendbeli a (4) bekezdés b)1 pontja szerint minősül], és
- folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége [Btk.276.§] miatt

halmazati büntetésül, mint többszörös visszaesőt a **feltételes szabadságra bocsátásból kizárva életfogytig tartó fegyházra, 10 év közügyektől eltiltásra és 10 év közúti járművezetéstől eltiltásra;**

IV.r. vádlottat

- 10 rendbeli rablás büntette, melyből 7 rendbeli tárestettesként, 3 rendbeli pedig bűnsegédként elkövetett [Btk.321.§ (1) (3) bekezdés c) pont, I. fordulat, II. fordulat],
- 8 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntette, melyből 2 rendbeli társtettesként, 4 rendbeli bűnsegédként elkövetett [Btk.175.§ (1) (3) bekezdés c) pont],
- 4 rendbeli súlyos testi sértés büntette, melyből 2 rendbeli társtettesként, 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett [Btk.170.§ (1) (2) bekezdés],
- 1 rendbeli társtettesként elkövetett magánlaksértés büntette [Btk.176.§ (1) (2) bekezdés a) pont, (4) bekezdés], és
- 4 rendbeli lopás büntette , melyből 3 rendbeli társtettesként, 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett, 2 rendbeli pedig kísérlet [Btk.316.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés II. fordulat a), c) és d) pont, (5) bekezdés b) pont, 1 rendbeli (2) bekezdés II. fordulat a), c) és d) pont (4) bekezdés b)1 pont, 1 rendbeli (2) bekezdés II. fordulat a) és c) pont, (4) bekezdés b)1 pont] miatt

halmazati büntetésül, mint különös visszaesőt - a Debreceni Városi Bíróság 1.B.2095/1998/6. számú ítéletével kiszabott 7 hónap börtön végrehajtásának elrendelése mellett - **16 év fegyházra, valamint 10 év közügyektől és 10 év közúti járművezetéstől eltiltásra;**

VI.r. vádlottat

- 3 rendbeli bűnsegédként elkövetett rablás büntette [Btk.321.§ (1) (3) bekezdés c) pont I-II. fordulat] miatt

halmazati büntetésül **5 év börtönre, valamint 5 év közügyektől és 5 év közúti járművezetéstől eltiltásra;**

VII.r. vádlottat

- 4 rendbeli bűnsegédként elkövetett rablás büntette [Btk.321.§ (1) (3) bekezdés c) pont I-II. fordulat, és
- 1 rendbeli kábítószerrel visszaélés vétsége [Btk.282.§ (1) (5) bekezdés a) pont] miatt

5 év börtönre, 5 év közügyektől és 5 év közúti járművezetéstől eltiltásra ;

VIII.r. vádlottat

- 1 rendbeli felbujtóként elkövetett lopás büntette[Btk.316.§ (1) bekezdés, (4) bekezdés] miatt

240 napi tétel, 750 Ft napi összegű, 180.000 Ft végösszegű pénzbüntetésre,

IX.r.vádlottat

- szintén 1 rendbeli felbujtóként elkövetett lopás büntette[Btk.316.§ (1) bekezdés, (4) bekezdés] miatt

200 napi tétel, 750 Ft napi összegű, 150.000 Ft végösszegű pénzbüntetésre,

X.r. vádlottat

- pedig 3 rendbeli közokirat-hamisítás büntette [Btk.274.§ (1) bekezdés a) pont] miatt

halmazati büntetésül **300 napi tétel, 650 Ft napi összegű, 195.000 Ft végösszegű pénzbüntetésre**

ítélte.

Rendelkezett továbbá az elsőfokú bíróság az érintett vádlottak által előzetes fogva tartásban, illetve házi őrizetben töltött időnek a főbüntetésbe történő beszámításáról, a pénzbüntetések átváltoztathatóságáról, az előterjesztett polgári jogi igények érvényesítésének egyéb törvényes útra utasításáról, a nagyszámú bűnjelről és a bűnügyi költség viseléséről.

A fellebbezések és az azokhoz kapcsolódó ügyészi, védelmi észrevételek

Az ítélet ellen védelmi fellebbezések előterjesztésére került sor. Az ügyész a határozatot valamennyi vádlott tekintetében tudomásul vette. Nem fellebbezett X.r. vádlott és védője sem, így az ítélet vele szemben első fokon jogerőre emelkedett, mint ahogy I.r. vádlottat érintő felmentő rendelkezések is.

A védelmi fellebbezések a következők.

I.r. vádlott az emberölés büntetében a bűnösség megállapítása miatt felmentés céljából, másodlagosan a büntetés enyhítése végett, védője téves ténymegállapításokra és jogkövetkeztetésekre hivatkozva részbeni felmentés érdekében, másodsorban a büntetés enyhítéséért jelentett be fellebbezést.

A másodfokú nyilvános ülésen az I.r. vádlott védője elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan eltérő tényállás megállapítását, részbeni felmentést és a büntetés enyhítését indítványozta. I.r. vádlott a határozat hatályon kívül helyezésére tett indítványt.

II.r. vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodsorban a büntetés enyhítése céljából fellebbeztek, sérelmezve a bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezést is. A másodfokú eljárás során e vádlott és védője fellebbezésüket egyaránt visszavonták, ekként ügyészi és más jogosult fellebbezésének hiányában az első fokú határozat a II.r. vádlott vonatkozásában jogerőre emelkedett.

III.r. vádlott a VIII. tényállásban írt nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette tekintetében téves tényállás-megállapítás és a bűnösség kimondása miatt felmentés érdekében, ezen túl a büntetés enyhítéséért éltek perorvoslattal, szintén kifogásolva a bűnügyi költségre vonatkozó első fokú rendelkezéseket.

A III.r. vádlott védője a 20. számú fellebbezési iratban jogorvoslatát írásban részletesen indokolta, melyben kifejtette, hogy az ítéleti tényállás álláspontja szerint súlyosan megalapozatlan, továbbá az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzés iránymutatásait nem követte, ezért a határozat érdemi felülbírálatra alkalmatlan, annak ismételt hatályon kívül helyezésére tett indítványt. Érvelése szerint a VIII. tényállásban a bíróság nem derítette fel - és erre a bizonyítékok alapján lehetőség sem volt - hogy konkrétan mely vádlott, miként bántalmazta a sértettet, erre figyelemmel nem lehet megnyugtatóan következtetni a III.r. vádlott bűnösségére a minősített emberölésben.

A XVI. tényállást érintően vitatta az élet elleni bűncselekmény kísérletének megvalósulását. A nyilvános ülésen a védő, és hozzá csatlakozva a terhelt elsősorban a megyei bíróság ítéletének hatályon helyezését, másodsorban enyhébb minősítés mellett a büntetés enyhítését indítványozta. A védő az ügyészi perbeszédre adott viszonzválaszában az ítélet hatályon kívül helyezését tartotta indokoltnak.

IV.r. vádlott a rablás büntettét érintően felmentése, másodlagosan enyhítés végett terjesztettek elő jogorvoslatot.

A IV.r. vádlott a másodfokú eljárásban fellebbezését a 18. számú iratban részletesen indokolta, melyben kifogásolta, hogy a bíróság a tényállást I.r. vádlott eltérő vallomásai közül a terhelő bizonyítékokra alapította. Részbeni felmentését és a büntetés enyhítését kérte.

A IV.r. vádlott védője a nyilvános ülésen jogszabálysértésekre és az ítélet megalapozatlanságára hivatkozott. Kifejtette, hogy a halmazati szabályok megsértésével került sor a 16 évi főbüntetés kiszabására, ezen túl a súlyosítási tilalom szabályai is sérelmet szenvedtek. Összegezve, perbeszédében a IV.r. vádlott részbeni felmentését és a büntetés enyhítését kérte, mely nyilatkozathoz VI.r.vádlott is csatlakozott.

VI.r. vádlott és védője a büntetés enyhítésére irányulóan nyújtottak be fellebbezést.

A másodfokú eljárásban a VI.r. vádlott fellebbezését írásban részletesen indokolta (10.sz. utóirat), melyben igazolta, hogy 2008. február 1-jén továbbképzés keretében pincér szakképzettséget szerzett, továbbá tanúsította, hogy határozatlan időre szóló

munkaszerződést kötött 2009. április 30-án a hajdúszoboszlói székhelyű Kft-vel. Családi körülményei kapcsán utalt rá okiratot csatolva, hogy édesapja 2006. december 20-án elhalálozott.

A nyilvános ülésen a VI.r. vádlott és védője az enyhítést célzó fellebbezést fenntartották.

VII.r. vádlott téves minősítés miatt, felmentés érdekében, másfelől a büntetés enyhítéséért élt jogorvoslattal.

A védő és a terhelt a nyilvános ülésen elsődlegesen felmentésre, másodsorban a büntetés enyhítésére tett indítványt.

VIII.r. vádlott és védője felmentésért fellebbeztek, mely jogorvoslatot a nyilvános ülésen is fenntartottak.

IX.r.vádlott ugyancsak felmentés végett nyújtott be fellebbezést, melyet védőjével együtt a nyilvános ülésen szintén fenntartott.

A **Debreceni Fellebbviteli Főügyészség** a Bf.276/2005/40-I. számú átiratában az első fokú eljárásban perjogi hibát nem észelve a megállapított tényállást megalapozottnak tartotta és döntően a cselekmények minősítését is. Álláspontja szerint ugyanakkor I.r., III.r. és IV.r. vádlottak XVI. tényállásbeli, Wittmann Vilmosné sérelmére elkövetett cselekménye helyesen a Btk.166.§ (1) bekezdés b) és d) pontja alapján nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntette kísérletének minősül.

Az eltérő minősítés folytán I.r. és III.r. vádlott élet elleni cselekményei (VIII. és XVI. tényállás) egységesen a Btk.166.§ (1) bekezdése és a (2) bekezdés b), d) és f) pontja szerint nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel, több emberen elkövetett emberölés büntette kísérletét valósította meg.

A fenti három vádlott rablási cselekményeinek száma ezért 1-1 rendbeli bűncselekménnyel csökken.

Észrevételezte továbbá a fellebbviteli főügyészség, hogy a X. tényállásban írt, sérelmére elkövetett cselekmény során az I.r., III.r. és IV.r. vádlottak kimerítették a Btk.170.§ (1) (2) bekezdése szerint a súlyos testi sértés büntettének kísérletét is.

Az ügyész ekként a büntetőjogi főkérdésekre nézve a fentiek szerint az ítélet megváltoztatását, egyéb részekben helybenhagyását indítványozta.

Indítványt tett továbbá II.r. vádlottnál a házi őrizet beszámításának pontosítására, helybenhagyással lefoglalt gépjármű esetében a lefoglalás megszüntetése mellett a konkrét kiadásra és a bűnügyi költségre vonatkozó ítéleti rendelkezés indokolásának kiegészítésére.

A fellebbviteli főügyészség képviselője a nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat kisebb módosításokkal fenntartotta.

Perbeszédében az elsőfokú bíróság eljárását törvényesnek, a tényállást az érdemi részekben megalapozottnak tartotta. Az írásbeli észrevételével egyezően indítványozta, hogy a bíróság a XVI. tényállásbeli, sérelmére I.rendű vádlott neve I.r., IV.rendű vádlott neve III.r. és VI.rendű vádlott neve IV.r. vádlottak által elkövetett cselekményt a Btk.166.§ (2) bekezdés b) és d) pontja alapján nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett

emberölés büntettének minősítse, mely bűncselekménynek I.rendű vádlott neve bűnsegédje, két elkövető társa pedig társtettese. Erre figyelemmel az I.r. és III.r. vádlottak VIII. és XVI. tényállásban írt cselekménye egységesen a Btk.166.§ (1) bekezdése és a (2) bekezdés b), d) és f) pontja szerint a több emberen, nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntettének kísérletét valósította meg.

A IV.r. vádlott védőjével egyetértve kifejtette, hogy az első fokú minősítés mellett a 16 évi főbüntetés nem felel meg az anyagi jogi szabályoknak. Utalt továbbá arra, hogy az indítványtéttele után bekövetkezett jogszabályváltozás miatt I.r., III.r. és IV.r. vádlottak cselekményeit az elkövetéskor hatályos, enyhébb büntető törvény alapján kell elbírálni.

Összességében ekként nagyrészt indítványa szerint az első fokú ítélet részbeni megváltoztatására, egyebekben a határozat helybenhagyására tett indítványt.

A fellebbezések részben alaposak.

A felülbírálat

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be.348.§ (1) bekezdése alapján - figyelemmel a törvényhely (2) bekezdésére és a Be.349.§ (1) bekezdésére - a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében teljes terjedelemben felülbírált.

A felülbírálat a részjogerő folytán ugyanakkor I.r. vádlott cselekményeivel kapcsolatos felmentő rendelkezésekre, valamint II.r. és X.r. vádlottra már nem terjedt ki.

Az eljárásjog

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy a megismételt eljárást a megyei bíróság a büntetőjogi főkérdéseket tekintve abszolút, hatályon kívül helyezést szükségessé tevő eljárási hiba nélkül folytatta le. Relatív eljárási szabálysértésekre azonban sor került, melyek kiemelése a helyes, törvényes ítélkezési gyakorlat megteremtése érdekében indokolt az alábbiak szerint.

1. Az elsőfokú bíróság a Be.136.§ (1) bekezdésében, valamint a Be.403.§ (2) bekezdésében foglaltakat megsértve nem biztosította megfelelően a soron kívüli eljárást. A pert egyes vádlottak előzetes letartóztatása és a hatályon kívül helyezés miatt soron kívül kell lefolytatni. A hatályon kívül helyező végzés 2006. március 2-án érkezett meg az elsőfokú bíróságra. A megyei bíróság azonban csak hónapokkal később, a 2006. június 14-én kelt 8.B.184/2006/22. számú végzésben tett eleget a hatályon kívül helyező végzés egyik alapvető előírásának, a vádirat pontosítása végett az ügyész megkeresésének. Nem intézkedett nyomban a hatályon kívül helyező végzés 6-7.) pontjában jelölt szakértői bizonyítás érdekében sem, ezáltal szükségtelenül húzódott a már egyébként is igen hosszú ideje tartó büntetőper, tekintettel arra is, hogy első ízben a bíróság olyan tárgyszakértőt rendelt ki, melynek

nem tartozott hatáskörébe a szakkérdések megválaszolása, ezért új szakértőt kellett kirendelni (29. számú, 62-63. számú végzések).

2. A megyei bíróság részlegesen megsértette a Be.403.§ (3) bekezdésében foglaltakat akkor, amikor a másodfokú bíróság előírása ellenére mellőzte egyes idős, a bíróság előtt megjelenésükben akadályozott sértettek kiküldött bíró általi kihallgatását. A bizonyítás ez irányú mellőzésének ugyan indokát adta, de kiemeli a másodfokú bíróság, hogy perrendszerűen ilyen eljárásnak helye nincs. A hatályon kívül helyező végzés iránymutatásaitól eltérés akár újbóli hatályon kívül helyezést is megalapozhat. Jelen esetben azonban a másodfokú bíróság mérlegelve az eset összes körülményeit, úgy ítélte meg, hogy olyan mérvű megalapozatlanság nem állapítható meg, mely ismételt hatályon kívül helyezést tenne szükségessé. **Felhívja azonban az elsőfokú bíróság figyelmét, hogy a másodfokú bíróságnak az újbóli megalapozatlanság elkerülése érdekében szükséges bizonyítás körére vonatkozó előírását a megismételt eljárásban az első fokon eljáró bíróság nem mérlegelheti felül.** Kivételesen - mint jelen esetben - kerülhető el ilyenkor csak a hatályon kívül helyezés. Az elsőfokú bíróságnak nem az a feladata, hogy mintegy felülbírálva, értékelve a másodfokú bíróság előírásait, attól eltérjen és szűkítse a bizonyítást. A konkrét előírások ugyanis épp arra irányultak, hogy a rendkívül sok eljárási hibával folytatott és széles körben megalapozatlan ítélethez vezető korábbi per szabálysértései ne forduljanak ismét elő.
3. A bíróság a sértetteket és más, érdektelen személyeket tanúkihallgatásuk során szükségtelenül figyelmeztette a Be. 81.§ (1)-(2)-(3) bekezdésben foglalt abszolút vallomástételi akadályra. A periratok alapján ugyanis egyértelmű, hogy a kihallgatottak nem lelkészek, egyházi személyek, védők, testi vagy szellemi fogyatékosok, hatósági tanúk, illetőleg államtitokról és szolgálati titokról sem lehet tudomásuk jelen ügygel összefüggésben. Szintén szükségtelen volt a Be. 82.§ (1) bekezdés a) pontjában szabályozott mentességi jogra figyelmeztetni valamennyi tanút, ugyanis a vádlottakkal való hozzátartozói kapcsolat hiánya egyértelmű. A szükségtelen kioktatás kerülendő, mivel nincs eljárásjogi alapja. A kioktatásnak ez a módja a tanú figyelmét fokozottan igénybe veszi és az esetleges releváns tanúzási akadályra történő nyilatkozat elmaradását is eredményezheti, illetve megnehezíti a tanú számára a vallomástételi akadály felismerését. Elvi éssel szögezi le ezért a másodfokú bíróság, hogy a tárgyalás során mellőzendő a nyomozati eljárásokban meghonosodott, a „Robotzsaru” programon alapuló blankettaszerű jegyzőkönyvezés, mely olyan mentességi okokat is feltüntet a kihallgatás menetében, melyek alkalmazása objektív tények miatt szóba sem kerülhet. Mindez ugyanis alkalmas lehet a jegyzőkönyv hitelességének megkérdőjelezésére is.
4. Az ítélet bevezető részében az elsőfokú bíróság a Be.258.§ (1) bekezdés c) pontjától eltérve nem tüntette fel az érdemi tárgyalási határnapokat.
5. A felmentő rendelkezések helytelenül előzik meg a büntetőjogi felelősséget megállapító rendelkezéseket az új eljárásban hozott ítéletben is, annak ellenére, hogy erre már a hatályon kívül helyező végzésben is utalt az ítélőtábla. A megyei

bíróság e részben sem követte a felsőbbbíróági iránymutatást, ami azonban csak relatív hiba.

6. Az eljáró bíróságnak a bírósági ítéletekkel szembeni világosság, egyértelműség és közérthetőség követelménye alapján a határozat indokolásában a Be. 258.§ (3) bekezdés e) pontja alapján számot kell adnia arról, hogy melyik időpontban hatályos anyagi jogi rendelkezéseket alkalmazta. [BH 2005.377.] Az elsőfokú bíróság ezt elmulasztotta [Be. 258.§ (3) bekezdés e) pont], homályban hagyva, hogy pontosan mely időpontban hatályos Btk. szabályok alapján döntött a vádlottak büntetőjogi felelősségéről és szabta ki az I.r. és III.r. vádlottakra a leg súlyosabb büntetést.
7. A megyei bíróság a bűncselekmények minősítése, a IV.r. vádlottnál a felfüggesztett szabadságvesztés elrendelésére és a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezések kapcsán az indokolási kötelezettségét is megsértette, mely a büntetőjogi főkérdések tekintetében csak relatív eljárási hiba, az ítélet hatályon kívül helyezését nem eredményezte, azonban a járulékos kérdésekben új, különleges eljárás lefolytatását tette szükségessé.
8. Végezetül az elsőfokú bíróság I.r. vádlott védőjének tévesen csak a határozat rendelkező részét küldte meg a jogorvoslati nyilatkozat megfontolása végett, holott helytállóan az indokolt ítéletet kell az adott perjogi helyzetben kézbesíteni. Mindez azonban, eltérően az I.r. vádlott védőjének a fellebbezési nyilvános ülésen előadott álláspontjától, csak relatív eljárási szabálysértés, figyelemmel arra a tényre is, hogy a másodfokú bírósági eljárásban már más védő járt el, akinek a táblabíróság kézbesíteni rendelte a megyei bíróság határozatát és az irattanulmányozást is biztosította, mellyel az új védő élt, így a védelmi jogok megsértésére, a sérelmezett határozat nem megfelelő megismerésére nem lehet alappal hivatkozni.

A kiemelteken túl az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta és a már hivatkozottak szerint nem vétett olyan súlyú eljárási szabálysértést, mely a büntetőjogi főkérdésekben az érdemi felülbírálatot kizárná.

A tényállás felülbírálata

A megyei bíróság a rendkívül sok bizonyítékot tartalmazó, széleskörű bizonyítást igénylő, terjedelmes ügyben a megismételt eljárásban ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. A tényállás csak szűk körben volt hiányos és szorult kiegészítésre. A büntetőjogi főkérdéseket meghatározó tényállásrészek megalapozottak voltak.

A másodfokú bíróság a tényállást a Be.352.§ (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörében, az iratok tartalma alapján csupán a következőkben helyesbíti, illetve egészíti ki.

- A VIII. tényállásban, az ítélet 38. oldal első bekezdésében a 800.000 Ft készpénzösszegre utalást mellőzi és megállapítja, hogy I.r. és III.r. vádlottak legalább 600.000 Ft értékű készpénzt vittek el sértett lakásáról.

- A XII. tényállásban, a 44. oldal 4. bekezdésében a IV.r. vádlott vezetéckneve helyesen:
- A XIII/b. tényállást annyiban helyesbíti, hogy I.r. vádlott a sértett lakásából 20.000 Ft-ot meghaladó, de 200.000 Ft-ot meg nem haladó értéket akart elvinni.
- A XIII/c. tényállásban (46.o.) rögzíti, hogy I.r., III.r. és IV.r. vádlottak 20.000 forintot meghaladó, de 200.000 Ft-ot meg nem haladó ingóságot akartak elvinni a sértetti lakásból.
- A XIV. tényállásban III.r. vádlott mindvégig jelen volt Fehérváriné Kiss Katalin sértett I.r. vádlott általi bántalmazása során.
- A XV/a. tényállásban I.r. és III.r. vádlottak 20.000 Ft-ot meghaladó, de 200.000 Ft-ot meg nem haladó értéket akartak elvinni a sértett lakásából, amíg IV.r. vádlott a közelben a gépkocsiban várakozott.
- A XVI. tényállásban az ítélet tábla megállapítja, hogy sértett orvosi ellátására a bántalmazását követően legalább hat óra elteltével került sor, addig megkötözött állapotban volt háló ruhájában a hideg helyiségben. A kórházba szállításakor az egészségügyi intézmény dolgozói 34 C° testhőmérsékletet mértek nála. Az 53. oldal első tagmondatát pedig kiegészíti azzal, hogy a gége jobb oldali nagyszarvának letörését közepes erőbehatás okozta.

A tényállás helyesbítések, kiegészítések indokai a következők.

A VIII. tényállás helyesbítését az tette szükségessé, hogy az elsőfokú bíróság nem határozott, konkrét kézpénzösszeget jelölt meg elkövetési értéként, hanem azt állapította meg, hogy a kutatás eredményeként a terheltek 600-800 ezer forintot vittek el. Az elsőfokú bíróság maga is aggályait fejezte ki e körben. Kétségtől merültek fel adatok több kézpénz elvételére, de kevesebb összeg sem volt kizárható. Ilyen esetben a Be. 4.§ (2) bekezdésben írtakat szem előtt tartva a vádlottak javára kell dönten, ezért az alacsonyabb elkövetési érték meghatározásának van helye.

A XII. tényállás a IV.r. vádlott vezetécknevének elírása miatt volt helyesbítendő.

A XIII/b., XIII/c. és a XV/a. tényállásokban, ahol a lopás kísérleti szakban maradt, az elvinni célzott dolgok behatárolható értékének megállapítása nem mellőzhető. A rendelkezésre álló adatok alapján kétséget kizáróan arra vonható következtetés, hogy a terheltek e bűncselekmények során 20.000 Ft-ot meghaladó, de 200.000 Ft-ot meg nem haladó értékű ingót szándékoztak elvinni. A lopásnál az elkövetési érték a minősítésre is kihatással bír, ezért az elkövetési értéket kísérletnél is a tényállásba kell foglalni.

A XIV. tényállás pedig azért volt pontosítandó, mert az elsőfokú bíróság határozottan nem állapította meg III.r. vádlott jelenlétét sértett bántalmazásának közvetlen helyszínén, csak

közvetett formában utalt a III.r. vádlott nyilvánvaló szándékerősítő jelenlétére. III.r. vádlott részvétele a tényállás-módosítás szerint azonban kétséget kizáróan bizonyítható az elsőfokú bíróság által is elfogadott bizonyítékok és az okszerű ténybeli következtetések által.

A XVI. tényállás kiegészítésének, helyesbítésének indokai.

Az ügyben perrendszerűen eljáró és a tényállás alapjául elfogadott szakvéleményt készítő igazságügyi orvos szakértők a bírósági meghallgatásuk alkalmával egyetértettek abban, hogy legalább hat órája volt magára hagyva a megkötözött sértett a szükséges orvosi ellátást megelőzően, mely magárahagyatottság során testének hőmérséklete le is hűlt, illetőleg a gégeszarv letörése közepes erővel történt. [8.B.184/2006/184. számú jegyzőkönyv 31., 32., 39. oldal] E körülmények a cselekmény helyes minősítésének megítélése kapcsán bírnak jelentőséggel.

A sértettre találó leánya,, valamint a sértett kórházi ellátását végző tanúk vallomásai alapján is pontosításra szorult a XVI. tényállás a sértett öltözékét, a szoba és a sértett testhőmérsékletét illetően. [nyomozási iratok 13. kötet 515.; 559-561 oldal; 6.B.681/2003/134. jegyzőkönyv 64. oldal; 8.B.184/2006/162. jegyzőkönyv 53.;55. oldal] E tények a terhelti ölési szándék megállapítását támogatták.

Az első fokú ítéletnek a bizonyítékok értékelésére vonatkozó 122. oldalának 2. bekezdése annyiban volt pontosítandó, hogy a sértettnek a bántalmazásból eredő súlyos állapotát az erőszakos traumát megelőzően kialakult és közben is fennálló szívinfarktusa fedte el.

Kiegészítendő volt az ítélet 122. oldalának iratellenesnek ítélt indokolása is e körben azzal, hogy az elsőfokú bíróság által 2007. március 30. napján megtartott tárgyaláson meghallgatott, a sértetti sérüléseket véleményező igazságügyi orvos szakértők - a 8.B.184/2006/184. számú jegyzőkönyv 23. oldalától kezdődően 42. oldallal bezárólag rögzítetten - orvos szakértői módszerekkel abban foglaltak határozottan állást, hogy a közvetlen halálok a szívinfarktus volt. Abban is egyetértettek, hogy a bántalmazás nem súlyosította a szívinfarktust. A megyei bíróság azonban helytelenül értékelte azt a tény, hogy a szakértők a sérülések súlyosságában, a sértett megkötözött állapotban történő magára hagyása miatt kialakuló kimerülés jelentőségében ne értettek volna egyet. Mint ahogy helytelenül értékelte a megyei bíróság azt is, hogy oksági kapcsolat hiányát a szakértők a szívinfarktus miatt beállt halál és a bántalmazás között véleményezték, azonban ezzel nem a bántalmazás során kifejtett magatartás élet kioltására való alkalmatlanságot véleményezték. Kétség kívül feloldásra került a szakvélemények közötti ellentmondás, mely a terheltekre kedvezőbb elbírálást eredményezett, hiszen a halál oka nem a bántalmazás volt. Azonban ez a szakértői megállapítás azon a tényen nem változtat, hogy III. és IV.r. terheltek teljes egészében kifejtették azon elkövetési magatartásukat, amely alkalmas volt olyan ok folyamat elindítására, mely orvosi ellátás hiányában a bántalmazás és hideg szobában a sértett összekötözött, könnyű öltözékben történő magára hagyása miatt kihűléséhez, kimerüléséhez, majd halálához vezethetett volna a természetes kórokú megbetegedés hiányában is.

A kifejtettek miatt a másodfokú bíróság mellőzi az első fokú ítélet 122. oldala 2. bekezdéséből a helytelen ténybeli következtetésen alapuló második mondatot.

A kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be.352.§ (2) bekezdése értelmében a másodfokú ítélezés alapját képezte.

A megyei bíróság a megismételt eljárásban, alapvetően szem előtt tartva a hatályon kívül helyező végzés iránymutatásait, az ügy helyes eldöntéséhez feltétlen szükséges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat kellő gondossággal, a logika szabályainak megfelelően, perrendszerűen vonta értékelés körébe.

A bonyolult ténybeli és jogi megítélésű, széleskörű bizonyítást igénylő büntetőügyben helytállóan alapította a tényállás jelentős részét I.r. vádlottnak döntően a bűnösségre is kiterjedő tényfeltáró beismerő vallomására, melyet fontos elemekben alátámasztottak a terhelttársak által a nyomozás során tett beismerő vallomások is.

I.r. vádlott tényállás alapját képező vallomásait meggyőző erővel támogatta az elsőfokú bíróság által logikusan értékelt személyi és objektív bizonyítékok sora, amelyek más vádlottakra vonatkozó terhelő részei is elfogadhatóak voltak.

A személyi bizonyítékok közül helytállóan kerültek súlyozottan értékelésre az eljárás során kihallgatott sértettek, az elkövetési hely közelében élő szomszédok, de a közvetett tudomással bíró sértetti hozzátartozók és intézkedő rendőrök vallomásai is.

Az objektív bizonyítékok közül a megyei bíróság helyesen tulajdonított kiemelt jelentőséget a helyszínen rögzített talpnyomoknak, az azokat elemző igazságügyi nyomszakértői véleményeknek, a szagnyomoknak és szagazonosítás eredményének, a hívás és cellainformációk adatainak a központi fontosságú igazságügyi orvosszakértői vélemények mellett. E bizonyítékok, nagyrészt összhangban a sértetti vallomásokkal I.r. vádlott beismerő vallomásának hitelt érdemlőségét igazolták, cáfolva III.r. vádlott döntően tagadásban, illetőleg IV.r. vádlott kisebb részt tagadásban megnyilvánuló védekezését.

I.r. vádlott terhelte vallomásának hitelességét nem kérdőjelezhatték, hogy kisebb ellentétben állt az ügyben beszerzett más bizonyítékokkal. Ugyanakkor helyesen került elvetésre védekezése a VIII. tényállásban írt ölési cselekménnyel kapcsolatban.

Az I.r. vádlott bűncselekményeket feltáró vallomásai egyes, érdemi jelentőséggel nem bíró részcselekményeknél eltértek a sértetti vallomásoktól, ezen részekben helyesen a sértetti vallomások kerültek elfogadásra, mindez viszont nem jelenti azt, hogy a fő kérdésekben az I.r. vádlott vallomása ne lenne elfogadható azon tényállásoknál, melyeknél elismerte a büntetőjogi felelősségét. A kisebb vallomáseltérések indoka nyilvánvalóan az, hogy a sértettek jobban emlékeztek a terheltek által sérelmükre elkövetett rablási cselekményre, mint maguk a terheltek, akik számos más cselekményt követtek el.

Az I.r. vádlott védekezésének helyességét a tényállások nagy részében az sem kérdőjelezhette meg, hogy egyes esetekben vallomása tényleg nem volt elfogadható. A XIII/b. tényállásnál, miszerint a sértetti ingatlanba nem ment be, csak az ajtóból nézett szét, ilyen formájú védekezésének elvetésére megalapozottan került sor. Az a tény pedig, hogy a helyszínek felkereséséhez használt személygépkocsi típusát olykor

ellentmondásosan jelölte meg, a büntetőjogi főkérdésekre nem bírt kihatással és életszerűnek is tekinthető ilyen számú bűncselekménynél és az időmúlásra is tekintettel.

A sértett életének kioltásával járó, a VIII. számú tényállásba foglalt bűncselekményben való részvételt I.r. vádlott tagadta. Az elsőfokú bíróság a tagadó tartalmú vallomásokat azonban megalapozottan vetette el. A tényállást e részben VI.r. vádlott társait és önmagát is terhelő vallomása, a helyszínen III.r. vádlottól rögzített szagnyom és az ugyan kategórikus véleményt nem adó, de a terhelő bizonyítékok láncának sorába illeszkedő talpnyomokat értékelő nyomszakértői vélemény kétséget kizáróan bizonyította. Az I.r. vádlott ugyan széles körben beismerő vallomást tett, életszerű azonban, hogy a legsúlyosabb megítélésű bűncselekmények kapcsán megpróbálta a felelősségét elhárítani. Mindez viszont nem jelenti, hogy a rablási cselekmények vonatkozásában tett beismerő vallomása ne felelne meg a valóságnak.

A megyei bíróság a VIII. tényállásnál is meggyőzően, alaposan értékelte a bizonyítékokat és helyes következtetésekre jutott az I.r. vádlott büntetőjogi felelősségét illetően.

A fent kiemelt terhelő bizonyítékok III.r. vádlott védekezését is megfelelően erővel cáfolták.

sértett sérelmére elkövetett bűncselekménynél, utalva III.r. vádlott védőjének észrevételeire is, megállapítható, hogy a nagy mélységű és részletes bizonyítás ellenére kétséget kizáróan nem vezetett eredményre az elkövetői szerepek teljes elhatárolása az ölési cselekmény kifejtését tekintve. Az ítéletábra iránymutatását e részben az elsőfokú bíróság követte és részletes indokát adta annak, hogy milyen okok folytán nem lehetett minden egyes részcselekményre lebontva elhatárolni az I.r. és III.r. vádlott elkövetési magatartását. Mindez nem jelenti viszont azt, hogy e két vádlott ne felelne a szándékegységben elkövetett, haszonszerzés céljából véghezvitt ölésért.

A sértett halála esetén, a vádlotti tagadás mellett, nyomszegény helyszíneken rendszerint előfordul, hogy a bíróság több elkövető által kifejtett ölési cselekménynél az egyes szerepeket teljes pontossággal nem tudja tisztázni, mint jelen esetben. Nagy jelentőséggel bírnak ilyen tényállásoknál a helyes ténybeli következtetések. Az alap tény, hogy a bűncselekményben társtettesként I.r. és IV.rendű vádlott vettek részt, a már felhívott bizonyítékok, különösen VII.rendű vádlott terhelő vallomása és a III.r. vádlottól biztosított szagminta alapján egyértelműen bizonyított. A sértett lakásába e két vádlott hatolt be, majd a rablás véghezvitele során az orvos szakértői bizonyítás által hitelt érdemlően tanúsítottan a sértett életét kioltották. Az egész cselekménysort áttekintve, figyelemmel I.r. vádlott meghatározó szerepére, valamint különös tekintettel a bűncselekmény után VII.rendű vádlott neve által a tettestársakon érzett más esetektől eltérő, de az elkövetett cselekményt illetően szándékegységre utaló viselkedésre, az elsőfokú bíróság ténybeli következtetése nem szenved logikai hibában, miszerint az ölési cselekményt az I.r. és III.r. vádlott közösen, szándékegységben vitték véghez.

A megyei bíróság más tényállásoknál is helytállóan foglalt állást a bizonyítékok értékelésekor, nem tévedve akkor sem, amikor a tagadásban lévő VIII.r. és IX.r. vádlott vallomását elvetette.

Összegezve tehát, a megyei bíróság a bizonyíték-értékelést alaposan, törvényesen végezte el. Az eltérő tényállás megállapítására és a vádlottak részbeni felmentésére irányuló védelmi fellebbezések a törvényes első bírói mérlegelésen keresztül támadták a tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elve folytán eredményre nem vezethetett, mert a tényállás megalapozott volt.

A cselekmények jogi minősítése

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a fellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségére. A vádbeli bűncselekmények minősítése azonban részben téves, ezen túlmenően az indokolás is hiányos.

Az indokolás hiányosságát egyrészt az jelenti, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet tábla iránymutatása ellenére nem foglalt állást a Btk.2.§-ra figyelemmel az alkalmazandó anyagi jogszabályról, amint ezt helytállóan észrevételezte a fellebbviteli főügyészség.

Másfelől a megyei bíróság csak a legsúlyosabb megítélésű tényállásoknál adott - részleges - érdeminek tekinthető jogi indokolást. Ezt meghaladóan az indokolás sommás és nem teljességgel alkalmas az egyébként nagyrészt helyes bírói döntések törvényszerűségének egyértelmű, minden kételyt eloszlató ellenőrzésére.

Elsőként e körben az ítélet tábla vizsgálta, hogy az indokolási hiányosságok nem képeznek-e abszolút hatályon kívül helyezési okot a Be.373.§ (1) bekezdés III/a) pontja alapján. E törvényhely szerint feltétlen hatályon kívül helyezési ok, ha az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A jelzett hatályon kívül helyezési ok rendszerint a tényálláshoz, illetve a bizonyítékok mérlegeléséhez tapad és helyes megítélése a másodfokú bíróság részéről nyilvánvalóan egyfajta jogértelmezést feltételez a törvényi ok abszolút volta ellenére. Azt ugyanis csak a másodfokú bíróság ítélt meg, hogy az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmas-e. Ennek megítélése pedig részben értelmező tevékenységet igényel.

Az indokolási kötelezettség megsértéséhez fűződő hatályon kívül helyezési ok a fentiekben túlmenően megállapítható a jogi indokolás hiánya, vagy súlyos hiányosságai esetén is. Jelen esetben az ítélet tábla úgy ítélte meg, hogy a jogi indokolás hiányosságai nem teszik az ítéletet érdemi felülbírálatra alkalmatlanná. Az eset összes körülményeit vizsgálva akként találta, hogy a jogi indokolás szükséges mérvű pótlásával, helyesbítésével az eljárási szabálysértés orvosolható, és ezáltal elkerülhető a hosszú ideje folyó és egy ízben már hatályon kívül helyezéssel érintett ügyben az ismételt hatályon kívül helyezés.

A jogi indokolást a kifejtettekre figyelemmel az ítélet tábla az alábbiak szerint helyesbíti, illetve egészíti ki.

1. Az alkalmazandó jogszabály (Btk.2.§)

Az elsőfokú bíróságnak az alkalmazandó jogszabály helyes megválasztása érdekében a 2001. és 2002. évben történt elkövetésekre figyelemmel a jogi indokolásban ki kellett volna térnie a következő lényeges jogszabályváltozásokra [Be.258.§ (3) bekezdés e) pont].

A 2003. évi II. törvény 88.§ (1) bekezdés e) pontja 2003. március 1. napjával hatályon kívül helyezte a Btk. 83.§ (2)-(4) bekezdéseit, mely az irányadó büntetési tételkeret középértéke szerinti büntetéskiszabásról rendelkezett. Másfelől a 2003. évi II. törvény 7.§-a módosította - szintén 2003. március 1. napjával hatályosan - a Btk. 87.§-ban írt, a büntetés enyhítésére vonatkozó rendelkezéseket. E jogszabályváltozások az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is fenyegetett, minősített élet elleni cselekményt elkövető - I.r. III.r. és IV.r. - vádlottak kivételével a fellebbezéssel érintett vádlottra kihatással voltak.

Tekintettel arra, hogy büntetés kiszabáskor az elsőfokú bíróság eljárása során nem a büntetési tétel középértékéből kellett kiindulni, illetőleg az érintett vádlottak esetében a büntetés enyhítésére vonatkozó szabályok terheltekre nézve kedvezően módosultak, a megismételt eljárásban az elkövetéshez képest enyhébb, elbíráláskor hatályos törvény alkalmazása volt szükséges.[BH 2004.495.; BH 2005.133.]

A Btk.2.§ értelmezését azonban a másodfokú bíróságnak is el kellett végeznie, figyelemmel arra, hogy az első fokú ítélet meghozatala után, a másodfokú eljárás alatt ugyancsak átfogó és lényeges módosítás érintette a Büntető Törvénykönyvet a 2009. évi LXXX. törvény által, melynek az ügyben alkalmazandó lényeges általános és különös részi rendelkezései már a felülbírálat idején léptek hatályba 2009. augusztus 9. napjával. E körben utalni kell az emberölés, rablás minősített eseteinek bővülésére, a rablás, magánlaksértés, személyi szabadság megsértése bűncselekményei büntetési tételeinek szigorodására, de nem hagyható figyelmen kívül a Btk. 40.§ (2) bekezdésének változása sem a különös vagy többszörös visszaeső terheltek esetében a határozott ideig tartó büntetés mértékének 20 évben történő meghatározása.

Megjegyzendő, hogy az elkövetés és az elbírálás közötti anyagi jogi jogszabályváltozások közül, csak a legutóbbi módosítás vehető figyelembe, nem alkalmazható az un. legenyhébb büntetőjogi törvény. Így a megyei bíróság előtt hiába volt kedvezőbb az elbíráláskor hatályos jogszabály, mint az elkövetéskor hatályos, a másodfokú bírósági eljárás alatt bekövetkezett jogszabály módosításra tekintettel az elsőfokú elbírálás idején hatályos normát az ítélőtábla nem alkalmazhatta.

Utalni kell ugyanakkor arra is, hogy a kábítószerrel visszaélés vétsége, illetőleg a lopási cselekmények megítélésében - minősítés, büntetettséggel fenyegetettség - lényeges változás nem következett be.

Összevetve az elkövetés idején hatályos törvényt az új törvénnyel, egyértelműen megállapítható, hogy az új törvény nem enyhébb, sőt lényegesen szigorúbb az élet elleni cselekményeket megvalósító I.r., III.r. és IV.r., illetőleg a rablási cselekményekben részes VI.r. és VII.r. vádlottak esetében, ezért rájuk nézve a Btk.2.§-ának fő szabálya szerint az általuk megvalósított utolsó cselekmény elkövetésekor hatályos törvényt kell alkalmazni az első fokú ítélet felülbírálata során. Ugyanakkor a középértékes

büntetéskiszabás és a büntetés enyhítésében megnyilvánuló különbözőség folytán a lopási cselekményekben részes VIII.r., IX.r. vádlottnál a másodfokú elbíráláskor hatályos büntetőtörvény alkalmazásának van helye.

Az alkalmazandó anyagi jogszabály törvényes megválasztása nyilvánvalóan bonyolult ilyen esetekben, amikor évekig tart az elkövetés, majd szintén hosszú évekig a büntetőeljárás, mely során kardinálisan változnak meg a büntetőjogi felelősségre közvetlenül is kihatással bíró anyagi jogi normák. A jogalkalmazást ez kétségkívül rendkívül megnehezíti, ettől függetlenül az elsőfokú bíróságnak állást kellett volna foglalnia részletes indokolással e kérdésben.

2. A cselekmények helyes minősítése és az ahhoz kapcsolódó jogi indokolás

III.r. és IV.r. vádlottak élet elleni cselekményére, ezen túl a rablásokra, a személyi szabadság megsértésének büntettére, a súlyos testi sértésre is kihatással bíró központi kérdés a **XVI. számú tényállásban írt**, sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény törvényes minősítése.

Az elsőfokú bíróság I.r., III.r. és IV.r. vádlottak e tényállásbeli cselekményét minősített rablásnak, személyi szabadság megsértésének, súlyos testi sértés büntettének és magánlaksértés büntettének értékelte.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a megyei bíróság részben tévesen minősítette III.r. és IV.r. vádlottak cselekményét.

E két vádlott elkövetési magatartása ugyanis a Btk.166.§ (1) bekezdésébe, valamint a (2) bekezdés b) pontjába ütközik és a nyereségvágyból elkövetett emberölés büntettének a Btk.16.§-a szerinti kísérletét valósította meg.

Az irányadó tényállás szerint I.r. vádlott segített megkötözni a sértettet, miközben VI.r. az idős nőre térdelt. A kötözés alatt és I.r. vádlott jelenlétében további bántalmazásra nem került sor, az I.r. vádlott a kötözést követően a tényállás szerint értékek kutatása érdekében más helyiségben tartózkodott.

III.r. és IV.r. vádlottak ekkor az értékei megszerzése érdekében az idős többszörös ütésekkel és a nyak megragadásával bántalmazták, minek következtében a sértett a fejen, ajkain, az állkapcson, a nyakán, karjain, kezén és lábain szenvedett sérüléseket. A trauma folytán a baloldalon több bordája eltört, az arckoponya, illetőleg a hajas fejbőr intenzív zúzódását és bevérzését, a bal halántékizom intenzív bevérzését is elszenvedte.

A tényállás szerint a sértett halálát ugyan a kialakult akut szívizombetegség okozta, ettől függetlenül azonban III.r. és IV.r. vádlott részéről az eshetőleges ölési szándékot meg kellett állapítani. I.r. vádlott terhére ugyanakkor a súlyosabb minősítés megállapítására a megalapozott tényállás tükrében az ítéletábra nem látott lehetőséget.

III.r. és Balogh Levente IV.r. vádlottak nyilvánvalóan szándékegységben bántalmazták a sértettet. E vádlottak több ízben, részben jelentősebb erőbehatást kifejtve ütlegettek a

kiszolgáltatott helyzetben lévő, megkötözött, idős, 84 éves . E tettlegesség külön és együttesen is súlyos sérüléseket eredményezett. Különös jelentőséggel bír a gége jobb oldali nagyszarvának letörése, valamint a nyaki bevérvések. A nyakra irányított erőbehatások, valamint a már megkötözött sértett ütlegetése alapján, mérlegelve az alanyi és tárgyi tényezőket, az ítélőtábla arra a következtetésre jutott, hogy III.r. és IV.r. vádlottak belenyugodtak a sértett halálának lehetőségébe, azaz eshetőleges ölési szándékuk igazolható. Kísérletként kizárólag azért kerülhetett ez a bűncselekmény értékelésre a sértett röviddel a támadást követően bekövetkezett halála ellenére, mert az aggálymentes igazságügyi orvos szakértői vélemények a halál okaként szívinfarktust vélelmeztek, mely halálok már az élet elleni cselekmény előtt kialakult.

Kiemeli a táblabíráóság, hogy a terhelti ölési szándék - akár eshetőleges, akár egyenes formájának - megállapíthatósága mindenképpen kizárja a cselekmény testi épséget sértő bűncselekménynek minősítését, függetlenül attól, hogy a sértett esetében a vádlottak által felismert okozati folyamattól részben eltérő oki folyamat során következett be a halálos eredmény. [Legfelsőbb Bíróság Bf.III.829/2000/5. számú ítélete]

A feltárt alanyi és tárgyi tényezők alapján a különös kegyetlenség megállapítására azonban a másodfokú bíróság nem látott alapot. Az anyagi haszonszerzés céljából véghezvitt ölés ugyan kegyetlen tett, azonban a bántalmazás módja, jellege, a kifejtett erőbehatások száma, a sérülések és súlyosságuk folytán biztonsággal nem vonható következtetés az elkövetés - az e körben kialakult ítélkezési gyakorlatnak is megfelelő - olyan drasztikus, brutális, embertelen voltára, mely a különös kegyetlen elkövetést alapozná meg. Az ítélőtábla ezért eltérően a fellebbviteli főügyészi indítványtól, csak a Btk.166.§ (2) bekezdés b) pontjában írt minősítő körülményt találta megállapíthatónak a III.r. és IV.r. vádlottak terhére.

Az ölési szándék I.r. vádlott terhére viszont e tényállásnál nem állapítható meg. Az I.r. vádlott a sértettre gyakorolt fizikai ráhatásban azzal vett részt, hogy a leszorított idős nőt megkötözte. A sértettet nem ütötte meg, nem bántalmazta. Amikor a sértett durva bántalmazására került sor, az I.r. vádlott nem tartózkodott a bántalmazás helyiségében, hanem egy másik szobában kutatott. A tényállásban nincs arra adat és megfelelő erővel ténybeli következtetés sem vonható rá, hogy az I.r. vádlott tudata átfogta a sértett halála bekövetkeztének lehetőségét, illetőleg, hogy szándékerősítő volta hatása az ölésre. Ugyanakkor a kötözés során, amikor a IV.r. vádlott a sértettre térdelt, az I.r. vádlott is jelen volt. E tényállásrész alapján pedig megállapítható, hogy tudatában fel kellett merülnie annak, hogy a IV.r. vádlott cselekvősége az idős, nyilván gyengébb csontozatú női sértettnél súlyos sérülést eredményezhet. Ebbe belenyugodva cselekedett és nyújtott a Btk.21.§ (1) bekezdése szerint pszichikai bűnsegélyt IV.r. vádlott elkövetési magatartásának a kötözés során kifejtett részéhez. E bűnsegély azonban az ölésre nem terjedt ki, csupán a súlyos testi sérülésekre, ezért az elsőfokú bíróság az I.r. vádlott cselekményét helytállóan minősítette a Btk.170.§ (1) bekezdése és a (2) bekezdése szerint bűnsegédként elkövetett súlyos testi sértés büntettének.

A megyei bíróság törvényesen minősítette I.r. és III.r. vádlottak **VIII. tényállásban szereplő** idős sértett sérelmére elkövetett bűncselekményét a Btk.166.§ (1) bekezdése és a (2) bekezdés b) pontja szerint nyereségvágyból elkövetett emberölés büntették.

Az I.r. és III.r. vádlottak haszonszerzés céljából, az idegen ingóságok megszerzésének érdekében alkalmaztak szándékegységben durva erőszakot a sértettel szemben, aki a bántalmazás következtében életét veszítette. A többszörös ütések, a sértett nyakának megragadása, az okozott súlyos sérülések, a bekövetkezett halál, figyelembe véve a sértett életkorát és a vádlottak jelentős erőfölényét is, kétséget kizáróan igazolják az elkövetők ölési szándékát. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján feltárható tényállás szerint a két elkövető elkövetési magatartása ugyan nem volt részletekbe menően elkülöníthető, ettől függetlenül az eshetőleges ölési szándék megállapítására törvényesen került sor mindkét érintett vádlott esetében. E részben az elsőfokú bíróság helytálló indokolást adott (147. oldal 2-3. bekezdés).

A VIII. és XVI. tényállásbeli cselekmények III.r. vádlottat érintően a Btk.166.§ (2) bekezdés f) pontja szerint törvényi egységet hoztak létre. E vádlott élet elleni cselekménye ezért helyesen a Btk.166.§ (1) bekezdése, a (2) bekezdés b) és f) pontja alapján, több emberen, nyereségvágyból elkövetett emberölés büntették Btk. 16.§ szerinti kísérlete, mely bűncselekmény a XVI. tényállás minősítésére tekintettel maradt kísérleti szakban.

A XVI. tényállással kapcsolatos eltérő - súlyosabb - minősítés III.r. és IV.r. vádlottnál szükségszerűen a rablás büntették [Btk.321.§ (3) bekezdés c) pont I-II. fordulat]; a személyi szabadság megsértése büntették [Btk. 175.§ (3) bekezdés c) pont]; és a súlyos testi sértés büntették [Btk.170.§ (2) bekezdés] értékelt bűncselekmények számának csökkenését vonta maga után, hiszen a súlyosabb minősülést jelentő nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette kísérletébe a rablás, a személyi szabadság megsértése beleolvad, illetve önállóan értelemszerűen a súlyos testi sértés sem minősíthető.

Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel III.r. vádlottnál az első fokú ítélet 150-151. oldalainak, míg IV.r. vádlott vonatkozásában az ítélet 152. oldalának a helyesbítése vált szükségessé. Mindkét esetben mellőzendő, miszerint a XVI. tényállásban írt, a III-IV.r. vádlottak által véghezvitt cselekmény a Btk.321.§ (3) bekezdés c) pont I-II. fordulata szerint minősülő csoportosan és bűnszövetségben elkövetett rablás büntették, a Btk. 175.§ (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont szerint minősülő személyi szabadság megsértésének büntették és a Btk. 170.§ (1), (2) bekezdés szerinti súlyos testi sértés büntették valósította meg.

A rablás büntetésével kapcsolatban az elsőfokú ítélet jogi indokolása még a következőkkel egészítendő ki.

I.r. vádlottnál a tényállással összhangban áll, helyes és törvényes a rablások rendbeliségének megállapítása. Az indokolásban a bíróság megfelelően jelölte meg a bűnsegédként és a társtettesként elkövetett cselekményeket, mint ahogy konkrétan az egyes minősültségeket is. Az ítélet indokolása azonban a 149. oldal első bekezdésében helyesbítésre szorult a következőkkel.

Az elsőfokú bíróság nyilvánvalóan elírás folytán tüntette fel a 11 rendbeli, a Btk. 20.§ (2) bekezdés szerint társtettesként megvalósított, a Btk. 321.§ (3) bekezdés c) pont I-II. fordulat szerint minősülő rablás büntette között a XII. tényállást, mivel e tényállásbeli cselekményt - helyesen - már egyszer bűnsegédi elkövetésként értékelte. A XII. tényállásban írt rablási cselekmény során a vádlott-társak helyszínre szállítása a gépjárművel, illetve informálódás a helyszínen a rablás lehetséges áldozatairól, a rablás során a társakra várakozás, majd a menekülés biztosítása bűnsegélyt valósít meg, törvényi tényállási keretek közötti társtettesi magatartást nem.

Az 5 rendbeli, a Btk.321.§ (3) bekezdés c) pont első fordulata szerint minősülő, bűnszövetségben, társtettesként elkövetett egyik rablást nem a VIII., hanem a XVIII. tényállás alapozta meg. Itt is nyilvánvalóan elírás történt a tényállások feltüntetésekor, de az indoklást feltétlen helyesbíteni kellett, mert a VIII. tényállás sérelmére elkövetett minősített emberölést alapozta meg.

A részletezetteken túlmenően a rablási cselekményekben résztvevő, fellebbezéssel érintett vádlottaknál törvényes volt a bűncselekmények minősítése.

A megyei bíróság helyesen ítélte meg azt is, hogy a II. és X. tényállásokba foglalt rablásoknál az I.r., III.r., és IV.r. terhelt cselekményei a X. tényállással összefüggően 1 rendbeli, az I.r. vádlott cselekménye a II. tényállás szerint szintén 1 rendbeli bűncselekménynek minősülnek, annak ellenére, hogy házaspárokkal, így két-két személlyel szemben került sor erőszak alkalmazására. Ítéletének indokolása e részben a Legfelsőbb Bíróság BH 2001.458. számon közzétett eseti döntésének II. pontjára utalással egészítendő ki. A Legfelsőbb Bíróság e határozatában rámutatott arra, hogy a közös tulajdonban levő dolog - eltulajdonítás végett erőszak vagy az élet, illetőleg a testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával való - elvétele 1 rendbeli rablást valósít meg, függetlenül attól, hogy hány résztulajdonosa van a kérdéses vagyontárgyknak és az erőszaknak vagy a kvalifikált fenyegetésnek az alkalmazására több - személlyel szemben valósult meg.

Az elsőfokú bíróság a Btk.138/A.§ c) pontja alapján a törvénynek megfelelően minősítette I.r. vádlott II. tényállásban írt cselekményét a 4.200.000 forintos elkövetési értékre tekintettel társtettesként, jelentős értékre elkövetett rablás büntetteként [Btk.321.§ (1), (3) bekezdés b) pont], hiszen a tényállás szerinti eltulajdonított érték a kettőmillió forintot meghaladta, de az ötvenmillió forintot nem.

A megyei bíróság abban sem tévedett, hogy a XIII/c. és a XV/a. tényállásbeli vagyon elleni cselekményeket lopásként minősítette annak ellenére, hogy I.r. vádlott rablási célzatról tett vallomást. A vagyoni jogokat sértő bűncselekmények passzív alanyai azonban nem tartózkodtak a helyszínen, értelemszerűen a sértettek távollétében személy elleni erőszakra, fenyegetésre nem kerülhetett sor, a rablás kísérleti szakba nem léphetett. Az alkalmazandó jogszabály pedig nem bünteti a rablás előkészületét. Ezért a fenti bűncselekmények helytállóan lopásnak minősülnek.

Az elsőfokú ítélet indokolása a vagyoni jogokat sértő bűncselekményekkel összefüggésben a társas, csoportos elkövetés, a bűnszövetség és az üzletszerűség kapcsán szintén kiegészítendő.

A Btk. 137.§ 7. pontja szerint bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.

Az irányadóul elfogadott tényállás alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a nagyobb számú, vagyoni jogokat is sértő cselekményeket döntően végrehajtó I.r., III.r. és IV.r. vádlottak elkövetési módszere szervezett keretek között folyt. E terheltek a nagyobb számú bűncselekmény elkövetését részletesen megtervezték. A bűnszövetséget megalapozó szervezettséget támasztja alá a helyszínek kiszemelése, az odautazás, az elkövetésben résztvevők szerepeinek megosztása, a menekülés gépjárművel történő hatékony biztosítása, a mozgóbűnözés jegyeit magában hordozó bűnelkövetést követően a leleplezés megnehezítése. A bűnszövetség ismérvei tehát maradéktalanul feltárhatók, ugyanakkor olyan jellegű szervezettség nem igazolható, mely bűnszervezet megállapítását tenné lehetővé.

A rablási cselekményekben részes VI.r. és VII.r. vádlottak terhére is megállapítható a bűnszövetségben elkövetés, függetlenül attól, hogy nyilvánvalóan jóval csekélyebb számú bűncselekményben vettek részt.

A VI.r. és VII.r. vádlott gépkocsivezetőként anyagi haszon végett részt vállalva az elkövetésben úgy segítettek a rablásokat végrehajtó I.r., III.r. és IV.r. terhelteket, hogy a rablási célzatról, előzetes megállapodásuk folytán tudtak, a szervezett elkövetés tényével pedig éppen a cselekményekben történő szerepvállalás, és feladatmegosztás miatt voltak tisztában, annak ellenére, hogy az elkövetési módszer részleteit bizonyíthatóan nem ismerték. Az elkövetés szervezettségét, mint számukra is felismerhető, külső objektív körülményt viszont kétség kívül észlelniük kellett., ezért a rabláshoz bűnszövetség keretében nyújtottak bűnsegélyt.

E körben utal az ítéletábra a Legfelsőbb Bíróság IV. számú, a bűnszövetség megállapíthatóságának feltételeiről szóló Büntető Elvi Döntésére.

A társas elkövetés súlyosabb formáját jelentő csoportos elkövetés fogalmát a Btk. 137.§ 13. pontja akként határozza meg, miszerint a bűncselekményt akkor csoportosan elkövetett, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt.

A csoportos elkövetés megállapításának nem feltétele a passzív alanyi vagy más személyek részéről a cselekményben részes valamennyi elkövető észlelése, elegendő, ha három, vagy több személy a bűncselekmény helyszínének közelében tanúsít tettesi vagy részesi magatartást. Annak van ugyanis jelentősége, hogy a terheltek tudatában a többes elkövetés, mint a bűncselekmény véghezvitelét könnyítő mód megjelenik-e. [Legfelsőbb Bíróság 2/2000. Büntető jogegységi határozat] Ez pedig jelen ügyben kétségkívül bizonyított.

Az egyes rablási cselekmények elkövetésében gépkocsivezetőként gépjárművel a közelben tartózkodva részesi magatartást tanúsító elkövetők (I.r., III.r., IV.r., VI.r., VII.r. vádlottak) tudatának - ahogy már utalt rá az ítéletábra - kétségkívül át kellett fognia azt a tényt, hogy - a minősítő körülmény megállapításához szükséges - többes elkövetésről van szó.

Így valamennyi rablási cselekvősséggel érintett terhelt esetében megállapítható volt (I.r. és III.r. vádlott által kizárólag ketten elkövetett IV., V., VI., VII., XVIII. ítéleti tényállásokban írt bűncselekmények kivételével) minden esetben a csoportos elkövetés a bünszövetség mellett.

A csoportos elkövetésnél kifejtettek kapcsán utal a másodfokú bíróság a Legfelsőbb Bíróság 2/2000. Büntető jogegységi határozatában foglaltakra.

VI.r. vádlott VIII. ítéleti tényállásban írt bűncselekményét az elsőfokú bíróság helytállóan minősítette csoportosan, bünszövetségben elkövetett rablásnak, annak ellenére, hogy az elkövető társak (I.r. és III.r. vádlott) cselekvőssége minősített emberölést valósított meg. A VI.r. vádlott szándéka ugyanis az előzetes megállapodásuknak megfelelően kizárólag a rablási cselekmény véghezvitelére terjedt ki. Nincs arra adat a tényállásban és ilyen következtetés sem vonható le biztonsággal, hogy a VI.r. vádlott tudata átfogta az I.r. és III.r. vádlott által kifejtett ölési cselekményt, mely a rablás végrehajtása során valósult meg. Az első fokú minősítés így a törvénynek megfelel, de az egyes elkövetők cselekményének eltérő minősültsége miatt az indokolást ki kellett egészíteni.

A társadalomra szintén nagyobb veszélyt jelentő üzletszerű elkövetés is jellemző volt I.r., III.r., IV.r., VI.r. és VII.r. vádlottak cselekményeire. Minősítő körülményként azonban kizárólag az I.r., III.r. és IV.r. vádlottak terhére rótt lopási cselekményeknél volt megállapítható. Az üzletszerűség ugyanis a rablást nem, csak a lopást minősíti súlyosabban. A lopáson túlmenően ugyanakkor a büntetést súlyosító hatással bír.

A Btk. 137.§ 9. pontjának szabályozása szerint üzletszerűen az követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan, vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

I.r., III.r. és Balogh Levente IV.r. vádlottak esetében egyértelmű a vagyoni jogokat is sértő bűncselekmények üzletszerű elkövetése, hiszen heti-kétheti rendszerességgel, hosszabb időn keresztül valósítottak meg nagyszámú rablást, mely megélhetésüket fedezte. Állandó, legális jövedelem hiányában nyilvánvaló, hogy a sorozatrablást haszonszerzésre törekedve követték el.

A három rablásban résztvevő VI.r. és a négy bűncselekményt elkövető VII.r. vádlottak magatartása is üzletszerű. A tervezett módon, anyagi juttatás fejében történő többszöri elkövetés ugyanis üzletszerűnek minősül a követett bírói gyakorlat szerint, mely nevezettek büntetését súlyosítja.

A személyi szabadság megsértésének büntette az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően, a sértett sanyargatása mellett aljas indokból, illetve célból elkövetettként is súlyosabban minősül.

A személyi szabadság korlátozása a rablási magatartás során kifejtett szükséges kutatást időben mindenképp túllépve (telefonvezeték elvágása, megkötözés) külön büntetőjogi értékelést kellett kapjon az ilyen magatartás kifejtésénél ténylegesen jelenlévő terhelteknél. Helyesen minősítette ezért a megyei bíróság az I.r., a III.r. és a IV.r. vádlottak cselekményét személyi szabadság megsértésének büntettként is.

Abban sem tévedett, hogy a sértett sanyargatásával elkövető minősítő körülmény is megvalósult. A sértettek kezeinek, főként hátra kötözése, a végtagok szoros összekötözése, sokszor az egy órát is elérő kutatási időtartam, a madzag és zsineg használata olyan testi és lelki fájdalomtöbbletet, gyötrelmet jelentett a sértettek személyi szabadságának korlátozásában, amely a sanyargatás fogalmát kimeríti.

A megyei bíróság azonban indokoltsága ellenére elmulasztotta a személyi szabadság megsértésének büntettként aljas indokból, illetőleg célból elkövetettnak minősíteni.

Az esetről esetre ismétlődő módszeres kivitelezésből - minden esetben a sértettek végtagjainak szoros megkötése, telefonvezeték elvágása - kizárólag arra vonható következtetés, hogy a személyi szabadság korlátozása az elkövetők menekülésének biztosítását, a sértettek segélykérési lehetőségének megakadályozását szolgálta. Az ilyen jellegű elkövetési magatartás az aljas indokból, illetve célból elkövetést megalapozza, ezért a másodfokú bíróság e minősítő körülményt is megállapította.

Az elsőfokú bíróság a testi épség ellen elkövetett, súlyos sérülésekkel járó cselekmények törvényesen minősítette súlyos testi sértés büntettének a rablás büntette mellett. A rablás és a súlyos testi sértés ugyanis a töretlen bírói gyakorlat szerint valódi bűnhalmazatban áll. A rablás elkövetéséhez szükséges erőszak mértékén a súlyos sérülések okozása feltétlen túlmutat és önálló büntetőjogi értékelést igényel.

Az elkövetési alakzatok helyességénél az ítéletábra kiemeli, hogy a sértetti bántalmazás közbeni megérkezés és jelenlét feltétlen szándékerősítő hatású, ám tártettesi cselekménynek nem minősül. I.r. vádlott a IV. tényállásban írt testi épség elleni cselekményét ezért helyesen bűnsegédként valósította meg.

A másodfokú bíróság nem osztotta a fellebbviteli főügyész azon álláspontját, hogy a X. tényállásban az érintett vádlottak sértett sérelmére külön 1 rendbeli súlyos testi sértés büntette kísérletének megállapítására alkalmas.

Vizsgálva az elkövetés során feltárható alanyi és tárgyi körülményeket, a bántalmazás okát, célját, a kifejtett erőbehatások mértékét, a csupán 8 napon belül gyógyuló lágyrész zúzódásokat, a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az erőszakot kifejtő vádlottak szándéka még eshetőleg formában sem terjedt ki sértettnél 8 napon túl gyógyuló sérülések okozására, amint erről helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság.

Az első fokú ítélet minősítése a magánlaksértés bünteténél is megfelel a törvénynek. A követett bírói gyakorlat szerint a rablással a magánlaksértés, az egyéb törvényi előfeltételek megléte esetén valódi halmazatban áll. Szükséges volt ezért azon eseteknél, ahol a joghatályos magánindítvány rendelkezésre állt, a rablás büntette mellett a magánlaksértés megállapítása is.

A büntetéskiszabás felülbírálata

A megyei bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket döntően helyesen feltárta és értékelte.

IV.r. vádlottnál ugyanakkor mellőzendő az időmúlás enyhítőként értékelése, figyelemmel arra, hogy a bíróság el nem évülő, minősített emberölésben is megállapította a büntetőjogi felelősségét.

Az ölési cselekményeknél I.r., III.r. és IV.r. vádlottak eshetőleges szándéka, ha nem is jelentős nyomatékka, de enyhíti a büntetést.

VIII.r. és IX.r. vádlottaknál viszont nem súlyosít a bűncselekmények elkövetéséhez kapcsolódó kezdeményező szerep, mivel az már értékelést nyert az elkövetői minőségben, magában a felbujtásban.

A kiemeltektől eltekintve a megyei bíróság igen alaposan és részletesen vizsgálta az alanyi és tárgyi bűnösségi körülményeket.

Nem tévedett akkor sem, amikor I.r. és III.r. vádlottakat határozatlan tartamú, életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélte. Az elbírált büntettek tárgyi súlya, a tett arányos büntetés elvei, a vádlottak kiemelkedő társadalomra veszélyessége, a bűncselekmények tartós és köznyugalmat is súlyosan zavaró volta indokolja ezen elkövetők elszigetelését a társadalomtól.

Helyes azon döntés is, mely III.r. vádlottnál a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárta. A megyei bíróság e részben is meggyőző, megalapozott indokolást adott. Az igen nagyszámú rablást, valamint több okból is súlyosabban minősülő emberölést elkövető, a bűnöző életmódra berendezkedett, sokszorosan büntetett terhelt esetében a társadalom védelme érdekében valóban szükséges olyan büntetés, mely a vádlott kizárja a vádlott szabadulását.

E büntetés törvényes, arányos, eltúlzottan szigorúnak nem tekinthető, ezért az enyhítésre irányuló fellebbezést a másodfokú bíróság nem találta alaposnak. Az első bírói rendelkezést ugyanakkor a Btk.47/A.§ (1) bekezdés második fordulatának megfelelően pontosította. E rendkívül komoly következményekkel járó rendelkezést nem lehet pontatlanul, a törvénytől eltérően megfogalmazni, ezért a fellebbezési bíróság a helyesbítést szükségesnek tartotta.

I.r. vádlott tekintetében azonban az ítéletábra lehetőséget és megfelelő alapot látott a főbüntetés olyan formájú enyhítésére, mely nem zárja ki az életfogytig tartó büntetésből a

feltételes szabadságra bocsátást lehetőségét. Kétségtelen, hogy e vádlott is nagyszámú bűncselekményt követett el, részben egy okból súlyosabban minősülő befejezett emberölést. Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni, hogy beismerő vallomásának igen nagy a nyomatéka, a tényállás - központi részeiben is - főként e vallomásokon alapul. E feltáró jellegű vallomások, különösen a megismételt eljárásban tett vallomás a megbánásra, a súlyos tett következményeinek felismerésére utalnak. Ezen túlmenően hangsúlyos, hogy esetében a több emberen elkövetett emberölés megállapítására nem került sor.

Az ítélet belső arányainak megteremtésére is figyelemmel ezért a táblabíróság a fenti okok alapján az I.r. vádlott büntetését enyhítette és a feltételes szabadságra bocsátás kizárásáról szóló első fokú rendelkezést mellőzte.

Egyben a Btk.47/A.§ (1) és (2) bekezdése alapján az ítéletben meghatározta a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, melyet 35 évben jelölt meg. Ezen időtartam megállapításakor az ítélőtábla figyelembe vette a bűnösségi körülményeket, a tett arányos büntetés elveit és hangsúlyosan a vádlott életkorát, valamint az emberi élet várható időtartamát. E tényeket mérlegelve együtt és kölcsönösen úgy ítélte meg, hogy a vádlott 35 eltelte után, azaz 70 éves kora körül már olyan csekély fokban lesz veszélyes a társadalomra, hogy esetleges feltételes szabadságra bocsátása nem sértheti a büntetési célokat.

Ezt meghaladóan azonban a büntetés enyhítésére nem volt törvényes alap.

VI.r.vádlott büntetése a minősítés súlyosítása folytán enyhe, azonban ügyészi fellebbezés hiányában, a súlyosítási tilalom miatt súlyosításra nem volt lehetőség. A büntetés egyébként törvényes, semmiképp sem szigorú, ezért az enyhítést célzó védelmi fellebbezést a másodfokú bíróság itt sem találta megalapozottnak.

IV.r. vádlott védőjének és a fellebbviteli főügyészség képviselőjének azon nyilatkozata, miszerint az első fokú minősítés mellett a 16 évi főbüntetés kiszabása az aszperációs szabályok megsértése miatt törvénysértő, nem alapos. A különös visszaeső vádlottnál ugyanis a Btk.97.§ (1) bekezdésének előírása szerint az újabb bűncselekmény büntetési tételnek felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a 20 évet. Halmazati büntetés kiszabásakor a Btk.85.§ (2) bekezdése szerinti (tehát a halmazat miatt felemelt) büntetési tételt kell a felével emelni. E szabályok alapján, figyelemmel a Btk.321.§ (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő rablás büntetettének büntetési tételének 10 éves felső határa, a 16 éves főbüntetés az első fokon megállapított minősítés mellett nem sértette az anyagi jogi normákat, mindennek viszont nincs érdemi jelentősége, mert a súlyosabb minősítés mellett került sor másodfokon a fenti szabadságvesztés alkalmazására. A minősített emberölés kísérlete és a többrendbeli rablások miatt pedig a 16 évi halmazati főbüntetés jogszabálysértő volta fel sem merülhet.

Nem volt megalapozott a IV.r. vádlott védőjének a súlyosítási tilalom megsértésére hivatkozó érvelése sem. A másodfokú bíróság ugyan súlyosabb minősítésben állapította meg a vádlott büntetőjogi felelősségét a XVI. tényállásban, de súlyosabb büntetést nem szabott ki. Erre a fellebbviteli főügyészség sem tett, nem is tehetett indítványt. Annak pedig nyilvánvalóan nincs eljárásjogi akadálya, hogy a másodfokú bíróság a törvénynek

megfelelően súlyosabb minősítést állapítson meg a büntetés érintetlenül hagyásával akkor is, ha vádlott terhére az ügyész nem jelentett be fellebbezést.

A Debreceni Városi Bíróság az 1.B.2095/1998/6. számú ítéletében, mely 1998. november 20-án emelkedett jogerőre, a IV.r. vádlottat lopás büntette miatt 7 hónap börtönre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. E szabadságvesztés utólagos végrehajtását az elsőfokú bíróság ítéletében elrendelte a Btk.89.§ (5) bekezdésének alkalmazásával. Döntését azzal indokolta, hogy a próbaidő a más ügyben kiszabott szabadságvesztés töltése folytán meghosszabbodott, így próbaidő alatti elkövetésnek kell tekinteni a IV.r. vádlott által elkövetett bűncselekményt.

A IV.r. vádlott védője vitatta e rendelkezés jogalapját. Előadása szerint e büntetés végrehajtására annak elévülése miatt sem kerülhetett volna sor. A másodfokú bíróság e rendelkezés felülbírálata kapcsán megállapította, hogy a megyei bíróság indokolási kötelezettségét olyan mértékben megsértette, mely folytán érdemi felülbírálatra nem kerülhet sor [Be.373.§ (1) bekezdés III/a) pont]. A határozat tényállásából és rendkívül sommás, csak a jogszabályhelyet felhívó indokolásból ugyanis nem ellenőrizhető egyértelműen a rendelkezés törvényessége. A megyei bíróság nem rögzítette pontosan azon büntetés-végrehajtási adatokat, melyek alapján napra pontosan tisztázható lenne a próbaidő meghosszabbodása. Az sem került feltüntetésre, hogy a kérdéses szabadságvesztést a vádlott konkrétan mikortól töltötte, illetve mely bűncselekmények azok, melyek a meghosszabbodott próbaidő alá esnek. Ezen okok folytán az ítéletábra e körben nem látott lehetőséget az érdemi felülbírálatra.

Az elsőfokú bíróságnak az iratok visszaérkezése után soron kívül különleges eljárást kell lefolytatnia, melyben az iratok alapján, szükség szerint további iratok beszerzését és a büntetés-végrehajtás megkeresését követően részletesen megindokolt végzésben szükséges állást foglalni a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről.

Az I.r., III.r. és IV.r. vádlottaknál a mellékbüntetésekre vonatkozó rendelkezések a törvénynek megfelelnek. Az életfogytig tartó fegyházra ítélt terhelteknél ugyan gyakorlati jelentőséggel nem bírnak a mellékbüntetések, ugyanakkor azokat a törvény kötelező rendelkezései folytán alkalmazni kellett.

VI.r. és VII.r. vádlottak büntetése is tett arányos és figyelembe veszi a terheltek személyi körülményeit. A bűnsegédi elkövetés, különösen VI.r. vádlottnál a feltáró jellegű beismerő vallomás, hangsúlyosan a VIII. tényállásnál, alapad az enyhébb büntetés-végrehajtási fokozat megállapítására. A fő-és mellékbüntetések tartama is helytálló, túl szigorúnak a büntetések nem ítéltetők, az enyhítés végett előterjesztett jogorvoslatok ezért eredményre nem vezethettek.

VIII.r. és IX.r. vádlottakkal szemben a pénzbüntetést a megyei bíróság a Btk.87.§ (1) bekezdése és a (2) bekezdés e) pontja alapján szabta ki. A büntetés enyhítésére az elsőfokú bíróság nem utalt, ezért azt a másodfokú bíróság pótolta. A büntetés enyhítése egyébként nem volt indokolt és megállapítható, hogy a két vádlott büntetése enyhe. Súlyosításra azonban ügyési fellebbezés hiányában e részben sem volt lehetőség. A büntetés nyilvánvalóan nem szigorú, ezért enyhítésre sem volt törvényes alap.

A jelentős időmúlás ugyan kétségtelen, de azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy rendkívül veszélyes bűnkapcsolatot létrehozó elkövetői körhöz kapcsolódott a két vádlott, mely személyi társadalomra veszélyességük fokozott voltát jelzi.

Járulékos ítéleti rendelkezések

A járulékos kérdésekben hozott ítéleti rendelkezések alapvetően megfelelnek a törvénynek.

Sértett tulajdonát képező, a tulajdonosnál helybenhagyással lefoglalt gépjárműt érintően azonban az első fokú rendelkezés hiányos. A Be.155.§ (1) bekezdése alapján a lefoglalás megszüntetése helytálló. Ugyanakkor a helybenhagyással történő lefoglalásnál sem mellőzhető a kényszerintézkedés megszüntetésekor a konkrét rendelkezés a dologról. Jelen esetben a Be.155.§ (2) bekezdése alapján a tulajdonos sértett részére kell a gépjárművet kiadni, ezért a másodfokú bíróság a kiadásra vonatkozó rendelkezést pótolta.

A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezéseket - amint arra a fellebbviteli főügyészség is helyesen utalt - a megyei bíróság nem indokolta meg. Az ítéletben általa adott indokolás olyan mértékben felületes és formális, hogy nem állapítható meg a döntés törvényessége, nem ellenőrizhető a költségmegosztás helyessége, azaz érdemi felülbírálatra az ítélet e körben alkalmatlan.

Ezért a másodfokú bíróság a Be.373.§ (1) bekezdés III. a) pontjának alkalmazásával az elsőfokú bíróságot e részben is különleges eljárás lefolytatására hívta fel.

A különleges eljárásban a költségre vonatkozó rendelkezéseket tételesen, ellenőrizhetően kell indokolással ellátni, csoportosítva, hogy mely költségeket viselnek a vádlottak külön, melyeket egyetemlegesen s melyek maradnak az állam terhén. Az érdemi indokolást a jogszabályhelyek puszta megjelölése nem pótolhatja, főként ilyen összegű és részben az államot terhelő költség esetében. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy nem értett egyet a fellebbviteli főügyészséggel, miszerint a fellebbezési bíróságnak kellene csoportosítva, tételes indokolást adni a költségekről. Az ítélet rendelkezéseinek megindokolása ugyanis az elsőfokú bíróság feladata és annak hiánya, illetve súlyos hiányossága - mint jelen esetben - feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, ezért nem orvosolható a másodfokú bíróság által.

A kifejtettek alapján az ítélet tábla az első fokú ítéletet a szükséges részben a Be.372.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta, részben hatályon kívül helyezte, a törvénynek megfelelő rendelkezéseit pedig a Be.371.§ (1) bekezdése szerint helyes indokainál is fogva helybenhagyta.

A helybenhagyás mellett egyben felhívta az elsőfokú bíróságot a határozat rendelkező részének kijavítására. A Be.258.§ (1) bekezdés c) pontjának előírását megszegve a megyei bíróság nem tüntette fel valamennyi érdemi tárgyalási határnapját ítélete rendelkező részében. A nagyszámú tárgyalási határnap feltüntetése, a rendelkező rész technikai-

formai jellegű kiegészítése nem igényel feltétlen másodfokú revíziós döntést, ezért arra a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságot hívta fel.

A részbeni hatályon kívül helyezésre utalva az ítéletábra megjegyzi, hogy annak oka eljárási szabálysértés volt, ezért az első fokú ítéletet hozó tanács nincs kizárva a különleges eljárásokból.

A I.r., III.r. és IV.r. vádlottaknál az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig előzetes fogva tartásban töltött időnek a főbüntetésbe történő beszámítása a Btk.99.§ (1) bekezdésén alapszik.

Az ítéletábra másodfokú eljárásban a kirendelt védők közreműködésével kapcsolatban felmerült bűnügyi költséget a Be.381.§ (1) bekezdése alapján állapította meg és kötelezte a bűnösnek kimondott vádlottakat azok viselésére.

Végül a másodfokú bíróság megállapítja, hogy ítélete ellen (másod) fellebbezésnek nincs helye a Be.386.§ (1) bekezdésének rendelkezéseire figyelemmel, utalva a Legfelsőbb Bíróság 1/2007.Bkv. véleményére is.

A minősítést ugyan a másodfokú bíróság több részben megváltoztatta, azonban a bűnösség kérdésében eltérő döntést az elsőfokú bíróságtól nem hozott, így a másodfokú ítélet kihirdetésekor jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2009. december 16.

Dr. Kardos Sándor sk.
a tanács elnöke

Dr. Háger Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Gömöri Olivér sk.
bíró

ZÁRADÉK:

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 2008. november 19-én kihirdetett 8.B.184/2006/385. számú ítélete a fellebbezéssel érintett I.r., III.r., IV.r., VI.r., VII.r., VIII.r. és IX.r. vádlott tekintetében a másodfokú határozatban írt változtatással - *kivéve a bűnügyi költségre és a IV.r. vádlottat érintő, felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó, hatályon kívül helyezett rendelkezéseket* - a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2009. december 16.

Dr. Kardos Sándor sk.
a tanács elnöke

*A kiadmány hitelűl
tisztviselő*

